

Kuvat Comma Image

Mikä on tosi suomalaista?

Yrityksiä myydään ulkomaille, suomalaisiksi miellettyjä tuotteita tehdään muissa maissa ja uusin tieto muuttaa kuvaa itsestämme. Mikä oikeastaan on suomalaista, kun yli puolet ruisjauhoistakin tulee muualta?

VELLAMO VEHKAKOSKI

Suomalaisuuden jäljillä

Laura Kolben ja Alexis Kouroksen mielestä Suomi on kiehtova maa, mutta kovin omaperäinen se ei ole. Tiukasti ottaen kaikki on tuontitavaraa.

Alun perin tämä teksti on spreijattu saksaksi Berliinin muuriin:

Sinun kristuksesi on juutalainen, autosi japanilainen, pitsasi italialainen, demokratiasi kreikkalainen, kahvisi brasilialainen, lomasi turkkilainen, lukusi arabialaisia, kirjaimesi latinaa, mutta naapurisi on "vain" ulkomaalainen.

Vaikka teksti on Saksasta, se pätee myös Suomeen – paitsi että suomalaiset aurinkolomailevat eniten Kanariansaarilla ja naapurina meillä on yhä melko harvoin ulkomaalainen.

Mutta mikä oikein on suomalaista? Kysymys on ajankohtainen etenkin nyt, kun yli puolet suomalaisen ruisleivän ruisjauhosta tulee ulkomailta ja moni alun perin suomalainen kansandesign valmistetaan ulkomailla – esimerkiksi Turun Sinappi Puolassa ja Fazerin salmiakki Norjassa. Ja **Kari Tapion** laulama *Olen suomalainen* onkin alun perin italialainen *L'Italiano* eli *Italialainen*.

Suomi ja suomalaisuus ovat mielen-tila, väittää käsikirjoittaja ja ohjaaja **Kristian Smeds** mustassa komediasaan *Mental Finland*. Kohunäytelmän mukaan me olemme pieni, merkillinen kansa, joka vielä vuonna 2069 uskaltaa ainoana Euroopassa vaalia kyseenalai-

Kuva Mikko Hannula

sia perinteitään ja vastustaa mantereen valloittanutta Euroopan unionia.

Lähdimme ottamaan selvää, mitä suomalaisuudesta tuumii kaksi henkilöä, jotka tarkastelevat sitä tyystin eri näkökulmista: professori **Laura Kolbe** Helsingin yliopistosta ja kirjailija, toimittaja, ohjaaja **Alexis Kouros**, joka toimii kahden perustamansa lehden, viikkouutislehti *Helsinki Timesin* ja monikulttuurisen *SixDegrees*-ilmaisjakelulehden, päätoimittajana.

Lainattua sinistä

Laura Kolbe pysyy tiukkana: hänen mielestään Suomessa ei ole mitään järkevää omaperäistä. Suomalaisuus, kuten muutkin kansalliset identiteetit, on kulttuurisesti luotu ja rakennettu kuva meistä itsestämme.

– Suomalaisuuden perusta laskettiin 1800-luvulla. Tuolloin löivät läpi *Vänrikki Stoolin tarinat* ja *Kalevala* sekä luonnon ja isänmaallisuuden yhdistäminen ja talonpoikaisen elämäntavan arvostus, Kolbe kertoo.

Hän on tutkinut eurooppalaista ja suomalaista identiteettiä työssään Helsingin yliopiston Euroopan historian professorina. Lisäksi hän kuuluu ulkoministerin asettamaan korkean tason valtuuskuntaan, joka pohtii Suomikuvan vahvistamista kilpailukykyne parantamiseksi.

Kolbe ei omien sanojensa mukaan ole kiihkoileva nationalisti vaan pikeminkin patriootti. Hän myös välttää käsitettä kansanluonne, sillä se yleistää ja latistaa liikaa.

– Esimerkiksi minulla on paljon enemmän yhteistä venezuelalaisten tai japanilaisten kollegojen kuin vaikkapa Pihtiputaan mummon kanssa. Ihmiset ovat kansakunnasta riippumatta enemmän samanlaisia kuin erilaisia.

Iranilaissyntyinen Alexis Kouros on samaa mieltä, mutta ulkopuolelta tuleva kiinnittää hänen mielestään ensimmäiseksi huomiota erilaisuuksiin.

– Ennen kuin muutin vuonna 1990 Suomeen, olin asunut useissa Etelä- ja Keski-Euroopan maissa sekä Japanissa, mutta vasta täällä sain kulttuuri-

sokin. En ymmärtänyt ihmisten hiljaisuutta ja yksityisyyden tarvetta.

– Jos Iranissa bussissa on vain yksi matkustaja, toinen matkustaja menee todennäköisesti hänen viereensä juttelemaan. Ihmettelinkin Suomessa aluksi, miksi ihmiset menevät toisistaan mahdollisimman kauas. Nykyään jos joku tulee lähelle, alan itsekin epäillä, mitä hän haluaa.

Työtä ja häpeää

Alexis Kourokselta saatetaan vieläkin kysyä, miksi hän on tullut tänne, mistä tulee ja mitä mieltä hän on Suomesta. Suomalaiset kysyvät myös muita herkemmin koulutusta ja ammattia.

– Työ on täällä tosi tärkeä osa elämää. Niinpä ihmetyttää, miksi ihmiset puhuvat niin paljon lomasta, tulevasta tai menneestä.

– Kun tulin aikoinaan tänne nuorena lääkärinä ja sain aika pian ensimmäisen työpaikan, yritin puhua kollegalle tieteellisistä asioista. Hän sanoi ”älä, älä” ja alkoi puhua lomasta, Kouros muistelee.

Kolbe tunnistaa sekä lomailmiön että työn tärkeyden, myös naisille. Jälkimmäisen hän havaitsi ollessaan miehensä työn vuoksi pari vuotta kotirouvana Alankomaissa.

– Siellä ihmeteltiin, miksi pienten lasten äitinä tein töitä. Suomessa kai periytyy äidiltä tyttärelle ajatus, että naisella pitää olla ammatti. Kokemusta on siitä, että mies voi kuolla sodassa, sorvin ääreen tai alkoholismiin.

Samaan syssyyn Kolbe huomauttaa, ettei juopottelu ole mikään kansallinen erityispiirre vaan siihen liittyy usein monenlaista huono-osaisuutta.

– Eivät kaikki suomalaiset kannä. Tosin meillä nuorten juominen näkyy selvemmin kadulla. Monissa muissa maissa kasvatetaan häpeämään julkista juopottelua, Kolbe selittää.

Alexis Kouros taas sanoo, että kyllä suomalaiset hävetä osaavat, toisenkin puolesta.

– Suomalainen häpeää helposti vaikka mitä. Kasvatetaanko täällä sellaiseen? Monissa muissa kulttuureissa-

han ihminen yrittää välttää häpeäjän roolia viimeiseen asti.

Kypärä ja silkkihuivi

Alexis Kouros näyttää yllättyneeltä Laura Kolben väittäessä, että suomalaiset ovat sotilaskansaa. Sellaista, joka korostaa, että ”vaikka sota hävittiinkin, voitimme rauhan” ja joka valitsi marsalkka **Mannerheimin** kaikkien aikojen suurimmaksi suomalaiseksi TV1:n *Suuret suomalaiset* -äänestyksessä vuonna 2004. Väitettään vahvistaakseen Kolbe näyttää ryhmäkuvaa. Siinä professori istuu sotilaskypärä päässään ja armeijan maastopuku päällään muiden samanlaisten joukossa.

– Silkkihuivi kaulassa, Kolbe antaa vinkin tunnistamisen helpottamiseksi.

Kyse on 182. maanpuolustuskurssin ryhmäkuvasta. Puolustusvoimat on järjestänyt kurssia aina vuodesta 1961. Kurssille kutsutaan vuosittain kansakunnan yläkerrosta: suuryritysten johtajia, tieteentekijöitä, kansanedustajia, korkeimpia virkamiehiä, ay-pomoja, tiedotusvälineiden päätoimittajia ja sotilasjohtajia.

Tällainen kurssittaminen on kansainvälisesti poikkeuksellista, Kolben mielestä lähes käsittämätöntä.

– Virallisesti kurssi on valmentautumista kriisitilanteisiin, mutta kyllä siihen liittyy myös vahvan puolustustahtoisuuden hyväksyminen.

Ujot ja alasti

Sotilaallisuus on Alexis Kouroksen mielestä Suomessa aivan yhtä piilossa tai pinnan alla kuin kristillisyyden. Ei näyttäviä seremonioita eikä paraateja.

Kourokselta menikin kauan, ennen kuin hän oivalsi, että peräti neljä viidestä suomalaisesta kuuluu kirkkoon. Useimmat kun käyvät kirkossa lähinnä vain häiden, hautajaisten, kastajaisten, ripillepääsyn ja joulun vuoksi. Laura Kolbella on tähän selitys.

– Meillä ei ole sunnuntai-kristillisyyttä, mutta Suomi on erittäin kristillinen maa. Kirkkoa tarvitaan kriisiaikoina.

– Ehkä siinä on jotain samaa ristiriitaa kuin siinä, että suomalaiset ovat so-

Laura Kolbe

■ Euroopan historian professori. Keskustan edustaja Helsingin kaupunginvaltuustossa. Asuu Helsingissä, puoliso ja kaksi lasta. Ahkera kolumnisti ja julkinen keskustelija. Saanut Valtion tiedonjulkistamis-palkinnon 2006. Syntynyt 1957 Bogotassa Kolumbiassa.

Aleksis Kouros

■ Kirjailija, toimittaja, ohjaaja. Koulutukseltaan lääkäri. Asuu Helsingissä, puoliso ja kaksi lasta. Esikoisteos Gondwanan lapset voitti Finlandia Junior-palkinnon 1997. Syntynyt 1961 Kermanshahissa Länsi-Iranissa. Suomen kansalainen vuodesta 1996.

Euroopan epäeroottisin maa

siaalisissa tilanteissa ujoja mutta riisuivat itsensä alasti tuntemattomienkin seurassa saunassa, Kouros sanoo.

Häneivälttämättä edes tarkoita seka-saunaa, mutta Kolbe on selvästi joutunut selittämään sitäkin ilmiötä, koska hän toteaa painokkaasti:

– Suomi on Euroopan epäeroottisin maa. Meillä ei korosteta naisia ja miehiä sukupuoli- vaan työolentoina. Ajattelu on perua taustastamme, agrariyhteiskunnasta. Niinpä alastomuus saunassa on täysin epäeroottista.

Kolbe huomauttaa myös, ettei suomalaisten kuuluisa hiljaisuuskaan ole vain vaikeudesta. Semiootikko ja kielentutkija **Pirjo Kukkonen** mukaan suomalaisilla on asioita, jotka halutaan vain tuntea, ei puhua ”rikki”. Tällaisia asioita ovat luonto, sauna, maisemaelämys, yksinäisyyskin.

– Itselleni syvästi kommunikatiivinen hetki on esimerkiksi se, kun katson mökin saunaterassilla mieheni ja koirani kanssa Päijännettä. Näin siitäkin huolimatta, ettemme puhu mitään.

Linnan juhlat ja juhannus

Mutta mistä kertoo se, että ohjelma presidentinlinnan itsenäisyyspäiväjuhlista on vuosi vuodelta television katsotuin? Alexis Kouros ei koskaan unohda ensimmäisen Suomen-vuotensa itsenäisyyspäivän illanviettoa.

– Ohjelma Linnan juhlista kesti todella pitkään, ja ihmiset vain kätelivät. Tein välillä ruokaakin, mutta ohjelma jatkui aina vaan. Kiintoisaa on, ettei pääpari edes ole tärkeintä ohjelmassa.

Laura Kolben mukaan seremonian taustalla ovat vahvat valtiolliset perinteet. Monista muista tasavaltaisista maista vastaava seremoniallisuus on hävinnyt, usein poliittisista syistä.

Kouros ihmettelee myös suomalais-ten yhteisiä rutiineja.

– Miksi ihmiset menevät töissä syömään kello 11 ja kaikki yhtä aikaa? Puoli yhdeksän uutiset taas tuntuvat olevan pyhä juttu, ja tv-tarkastajakin tulee samaan aikaan.

Kolbe lisää Kourosen listaan juhannuksen, jolloin kaupungit tyhjenevät eikä juuri mikään ole auki.

– Olin opiskeluaikana Kirkkonummella Hvitträskissä oppaana. Sinne tuli juhannuksena bussilasteittain amerikkalaisia turisteja, jotka huokasivat, että ”thank God you are open”. Helsingissä kaikki oli kiinni.

Isänmaa, äidinkieli

Vaikka meillä on nykyään *hands free* matkapuhelimessa tai *debet* ja *credit* pankkiautomaatissa, Suomen perusta on rakennettu ruotsin kielellä.

– Minun on erittäin vaikea sulattaa sellaista kielipolitiikkaa, jossa ruotsista on tehty ahtaalla oleva vähemmistökieli. Suomi on maa, jossa on perinteisesti ollut kaksi kieltä. Äidinkieli on tärkeä, mutta niin on isänmaakin ja toiminta yhteiseksi hyväksi. En ymmärrä linnoittautumista kielen taakse, Laura Kolbe sanoo.

Viittä kieltä puhuva Alexis Kourosen sijaan pitää kieltä vain viestintävälineenä. Suomi ja ruotsi ovat hänestä yhtä tärkeitä kieliä.

– Utopiani on kuitenkin se, että josain vaiheessa koko maailmassa puhutaisiin vain yhtä kieltä. Ehkä ymmärtäisimme silloin toisiamme nykyistä paremmin.

On aika summata: mikä on supisuomalaista?

– Jos oikein tiukasti otetaan, ei mikään. Kaikki kansallisiksi mielletyt ilmiöt ovat syntyneet Suomessa eurooppalaisessa vuorovaikutuksessa, paitsi ehkä mämmi, Euroopan unioninkin hyväksymä suomalainen perinneruoka, Kolbe kiteyttää.

Kourosista kutkuttaa niin kuin aina henkilöä, joka pääsee yllättämään.

– Mämmintapaista syödään kyllä Iranissakin uutenavuotena, jota vieteään siellä maaliskuun lopussa. *Samanu* valmistetaan mämmiin tavoin mutta vehnästä.

– No sitten putosi mämmikin listalta, Kolbea huvittaa.

Myyttejä,

Aika ja tieto murtavat myyttejä ja muuttavat suomalaisuuden symboleja yllättävälläkin tavalla.

JUURET KESKI-EUROOPASSA

Emme olekaan kotoisin Volgan mutkasta vaan lähinnä Keski-Euroopasta. Itäistä vaikutusta geeneissämme on alle kymmenys, paljastaa Helsingin yliopiston laaja kartoitus suomalaisesta geeniperimästä.

Lisäksi itä- ja länsisuomalaiset ovat tutkimuksen mukaan keskenään etäisempää sukua kuin britit ja saksalaiset. Osittain syynä voi olla maan eri osien erilainen asutushistoria. Suuri vaikutus on ollut myös Itä-Suomen asutuksen vakiintumisella myöhään ja paikallisella eristyneisyydellä.

Geenikartta ei noudata maantieteellisiä rajoja. Itä-Suomeen sijoittuu esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaa, koska se asutettiin aikanaan idästä.

Tohtori **Päivi Lahermon** ja professori **Juha Kerren** johtamassa tutkimuksessa analysoitiin noin tuhannen suomalaisen, ruotsalaisen, saksalaisen ja britin perimää.

Lähde: www.helsinki.fi/yliopisto

MAAMME KIRJA

Syvälle sieluumme on painunut kuva suomalaisuudesta: järvet, kirkaat kesäyöt, merensaaristo ja näköalapaikat sekä kansa, joka on paitsi karaitunut ja kestävä myös jumalanpelkoinen, tiedonhaluinen, uhrautuva, uskollinen esivallalle ja vapautta rakastava.

Satusetä **Zacharias Topeliuksen** *Maamme kirja* vuodelta 1875 on ihannekuva Suomen historiasta, kansasta, kielestä ja kulttuurista. Se syntyi vahvistamaan kansallista identiteettiä silloisessa Suomen suuriruhtinaskunnassa. Sitä luettiin kouluissa yli 50 vuotta.

Ja eivätkö vieläkin tunnu tutuilta Topeliuksen määritelmät: jäyhät hämäläiset, iloiset karjalaiset, kuohahtavat pohjalaiset, lupsakat mutta velmut savolaiset ja herraskaiset uusmaalaiset?

mielikuvia ja meikäläisiä

Lainaa vain

■ Oikeasti suomen kieli ei ole niin omaperäinen kuin miltä se näyttää. Koska monet vierasperäisistä sanoista on mukautettu niin hyvin suomalaiseen äännejärjestelmään, niitä ei tunnista vierasperäisiksi. Ennen nykyenglatia suomeen vaikutti eniten ruotsi.

BALTTILAISTA LAINAA hammas, kirves, morsian, ohra, sisar

GERMAANISTA LAINAA aalto, joululaiva, ranta, sukka

INDOEUROOPPALAISTA LAINAA

arvo, mehiläinen, mesi, omena, suola

RUOTSALAISTA LAINAA ankka, hattu, helvetti, hunaja, kissa

SAAMELAISTA LAINAA kaamos,

kahlata, kenttä, nuotio, tunturi

SLAAVILAISTA LAINAA ikkuna,

katiska, lusikka, pappi, risti

Lähde: Kaisa Häkkinen: Nykysuomen etymologinen sanakirja. WSOY.

Kuva julistekirjasta Come to Finland. Julisteita & matkoja 1851-1965. Edita Publishing.

Totta vai tarua?

■ Näistäkin meidät tunnetaan: hauras itsetunto ja ankara yliminä, aina oon pärjänny -asenne, mies se kasvaa räkänokastakin vaan ei tyhjän naurajasta -asenne, perheenjäsenten ateriointi erikseen, raivaajahenki, talkoot, vaatimattomuus, vaatteilla koreilemattomuus, verkkarit katuasuna ja yksinpuurtaminen.

Tiesitkö, että Suomesta on lainattu muihin kieliin sauna ja käsite Molotovin cocktail?

VAIKEA PUHUA VAIN TUNTEISTA

Unohda vanha myytti vaikenevasta tai huonosti itseään ilmaisevasta suomalaisesta! Suomalainen puhuu asiaa, kaihtaa liioittelua ja sitoutuu sanomaansa. Suomalaista pidetään luotettavana, mutta myös vähän jäykkänä ja hitaana.

Suomalainen arvostaa viestinnässä riippumattomuutta, itsenäisyyttä ja autonomiaa. Hän ei yritä täyttää hiljaisuutta puheella.

Suomalainen puhuu ja osaa nykyään halutesaan puhua vaikka mistä. Mutta tunteista puhuminen on suomalaismiehelle yhä vaikeaa.

Tämä kävi ilmi, kun tutkittiin suomalaista puhe-kulttuuria luokahuoneessa, oikeussalissa, saunassa, vaalikeskustelussa ja yliopistossa. Lisäksi kysyttiin ulkomaalaisten mielipidettä suomalaisista monikansallisissa yrityksissä.

Tuloksena on suomalaisten ja yhdysvaltalaisen puheviestinnän tutkijoiden artikkelikirja. Muuten ensimmäinen, joka keskittyy vain suomalaisen puhekulttuuriin.

Lähde: Richard Wilkins ja Pekka Isotalus (toim.): Speech culture in Finland. University Press of America 2009.

KÄRÄ MEDBORGARE!

Ruotsinkielistä väestöä siirtyi lännestä Suomeen ainakin 1200-luvulta lähtien. Suomea ei tosin tuolloin ollut olemassa, vaan aluetta kutsuttiin Ruotsissa Östlandetiksi. Se kuului vuoteen 1809 asti Ruotsille.

Suomenruotsalaiset alkoivat korostaa identiteettiään vasta 1800-luvun jälkipuolella vastareaktion sille, että suomalaista kansallisuustunnetta oli alettu rakentaa suomen kielen varaan. Ennen Aleksis Kiven (1834-72) aikoja lähes kaikki Suomessa kirjoitettu kaukokirjallisuus oli ruotsia tai latinaa.

Neljä Suomi-neitoa

■ Suomi-neitoa on pidetty maamme symbolina 1800-luvulta asti. Patsaaksi neito jähmettyi ensimmäisen kerran vuonna 1883. Tuon neidon voi nähdä Helsingin Esplanadin puistossa kansallisorunoiija **Runebergin** patsaan jalustassa. Suomalaisessa lehdistössä seikkaili 1800-luvun lopulla venäläistämistoimien uhatessa peräti neljä erilaista Suomi-neitoa. Nyttemmin Suomen kartta on opittu näkemään neidon muotoisena.

Lähde: Suomalaisuuden symbolit, toim. Tero Halonen ja Laura Aro. Atena 2005.

IHAN MEIDÄN OMIA JUTTUJA Afrikan tähti -lautapeli, Ahvenanmaan itsehallinto, IRC-Galleria, jälkiuunileipä, Kalevala-korut, Korvatunturin joulupukki, kyykkä, leipäjuusto, Muumi-satuhahmot, pesäpallo, runebergintorttu, salmiakkikossu, Tummeli-lypsyvoide ihmisen käsi-, jalka ja yleisvoiteena, vihta, Yhteisvastuukeräys, äitiyspakkaus.

Suomalaisia keksintöjä

ABLOY-LUKKO, jonka ytimenä toimivan levyhaittasynterinterin keksi konntorikonemekaanikko Emil Henriksson vuonna 1907. Sylinterinsä ansiosta lukko voidaan sarjoittaa uudestaan.

AIV-REHUN SÄILÖNTÄMENETELMÄ, josta sen keksijä, kemisti Artturi Ilmari Virtanen sai Nobelin kemianpalkinnon vuonna 1945. AIV-rehu valmistetaan hapattamalla nopeasti tiiviissä säilössä nuorta, silputtua nurmiheinää säilöntäaineen avulla. Rehuksien entsyymitoiminta saadaan siten pysähtymään tai hidastumaan, ja rehu säilyy paremmin.

ASTIANKUIVAUSKAAPPI, jonka kehitti vuonna 1945 silloinen Työtehoseuran osastopäällikkö Maiju Gebhard.

INTERNETIN SECURE SHELL ELI SSH-SALAUSTEKNIikka, jonka avulla netissä liikkuvan tiedon voi salata tehokkaasti. Sen kehitti tekniikan lisensiaatti Tatu Ylönen vuonna 1995, kun hän halusi estää hakkereiden pääsyn lukemaan hänen sähköpostiaan.

KOLESTEROLIA VÄHENTÄVÄ MARGARIINI, joka tuli markkinoille vuonna 1995. Keksinnön isä on Raisio Yhtymän silloinen margariiniteollisuuden tutkimuspäällikkö Ingmar Wester.

KSYLITOLIN VALMISTUSMENETELMÄ, jota oli 1970-luvun alussa keksimässä Turun yliopistossa professori Kauko K. Mäkinen tutkimusryhmineen. Menetelmällä saadaan valmistettua kariesta ehkäisevää makeutusainetta lehtipuista, etenkin koivusta. Ksylitolia alettiin valmistaa teollisesti 1972.

LINUX-KÄYTTÖJÄRJESTELMÄ, jonka ytimen kehitteli Linus Torvalds 1990-luvun alussa opiskelu- ja tutkimus-assistenttiaikoinaan Helsingin yliopistossa. Hän asetti sen internetiin vapaasti kaikkien saataville.

SYKEMITTARI kunnon kohentumisen mittaamiseen. Idea pienestä sydämen monitorista kehitteli professori Seppo Säynäjäkangas hiihtolenkeillään. Keksintö patentoitiin vuonna 1975.

SUOMI-KONEPISTOOLI, josta tuli talvisodan ansiosta maailmankuulu. Sen kehitti itseoppinut asesuunnittelija ja asemestari Aimo Lahti. Rumpumallisen konepistoolin ensimmäinen patentti on vuodelta 1922.

www.keksintosaatio.fi

Suomalaiset rakastavat Jopoaan.

Kuva Helkama

Halva on valmistanut lakritsituotteita vuodesta 1951. Abloy-lukko ja Buster-vene ovat supisuomalaisia tuotteita.

Kuvat Halva, Buster ja Abloy

Hai-saappaat ovat taas muotia.

Aidosti tunnettuja

■ Moni kotimaiseksi mielletty brändi on myyty ulkomaille joko kokonaan tai valtaosaltaan.

Vielä on kuitenkin tuotteita, joita voi kutsua suomalaisiksi ja joiden nimen tuntevat kaikki. Tällaisia ovat ainakin nämä megabrändit:

Ainot ja Reinot = tohvelit

Airam = sähkölamppu

Buster = alumiinivene

Hai = kumisaapas

Hesburger = pikaruokaketju

HK:n Sininen = lenkkimakkara

Olvi = olut

Jopo = polkupyörä

Koskenkorva = viina

Koskenlaskija = sulatejuusto

Landola = kitara

Oras = vesihana

Rukka = sadepuku

Viking Line = ruotsinlaiva

IKÄVÄ MAKEISIA

Jos mittarina pidetään ulkosuomalaisten ikävää, tosi suomalaisia tuotteita ovat siniseen käärepaperiin kätkeyty suklaalevy, salmiakki, ruisleipä ja vauvanruuat. Niitä ostetaan eniten ulkosuomalaisille suunnatusta verkkokaupasta.

– Muistot, tutut hajut ja maut ovat se juttu. Luulen, että suomalaistuotteet tuovat helpotusta koti-ikävään, sanoo tuotevalikoimapäällikkö **Ilkka Tuominen** Suomikauppa.fi:stä.

Keravalainen verkkokauppa on toiminut nelisen vuotta. Sen valikoimissa on kattavasti kaikenlaisia kotimaisia tuotteita. Asiakkaita on yli 16 000 ympäri maailmaa ja tuotteita yli 2 500.

– Olemme Suomalaisen työn liiton Avainlippu-yritys ja myymme sen mukaisia tuotteita. Tosin valikoimissamme on asiakkaiden pyynnöstä myös esimerkiksi Turun sinappia, vaikka se valmistetaan nykyään ulkomailla.

Ulkosuomalaiset ostavat myös suomalaisia limonadeja, näkkileipää, perunalastuja ja hammastahnaa. Iso ällistys on se, että Ranskassa ja Italiassa asuvat asiakkaat ostavat lihaa. Halutuinta on poron, hirven ja karhun liha.

– Jännää on sekin, että ihmiset ostavat meiltä kahviakin, vaikka se vain paahdetaan Suomessa.

Paljon kysytään vanhoja tuotemerkkejä, joista 30-vuotias Ilkka Tuominen ei ole koskaan kuullutkaan.

– Onneksi klassikkokarkkeja on taas tullut markkinoille.

Verkkokauppa on postittanut ostospaketteja tähän mennessä 95 maahan Australiaa, Bahrainia ja Yhdysvaltoja myöten. Asiakkaina on myös kasvava määrä ulkomaalaisia, jotka ovat ihastuneet suomalaistuotteisiin. Muitakin kuin Muumi- ja Arabia-hulluja japanilaisia.

www.suomikauppa.fi

Finlayson ja Sinebrychoff ovat yrityksiä, joita ei olisi ilman maahanmuuttajia. Lei-pussilakanasetti on Finlaysonin kevään 2010 mallistoa. Kuvat Finlayson ja Sinebrychoff

Maahanmuuttajien ansiosta

ARABIA Ruotsalainen Rörstrand perusti Arabian tehtaan vuonna 1873 tytäryhtiökseen päästäkseen Suomen kautta Venäjän markkinoille.

ENSO-GUTZEIT Norjalaisen Hans Gutzeitin perustama yhtiö W. Gutzeit & Comp. rakensi vuonna 1872 sahan Kymin Kotkansaareen, joka on nyt Kotkan kaupunkia.

FAZER Fazerin Sinisen tarina alkaa siitä, että Karl Fazerin isä Eduard muutti 1843 Sveitsistä Suomeen. Alun perin perheen nimi kirjoitettiin Fatzer.

FINLAYSON Skotlantilainen koneenrakentaja James Finlayson perusti 1820-luvulla puuvillatehtaan Tampereelle ja työllisti suomalaisia lähes parinsadan vuoden ajan.

FISKARS Hollantilainen Peter Thorwöste sai vuonna 1649 oikeuden perustaa masuunin ja kankivasaran Fiskarsiin ja alkaa valmistaa valettuja ja taottuja tuotteita.

HALVA Makeisia valmistavan Oy Halva Ab:n perusti Suomeen muuttanut kreikkalaismies Jean Karavokyros vuonna 1931. Perheyhtiön johdossa on nyt kolmas sukupolvi.

HELSINGIN SENAAINTORI YMPÄRISTÖINEEN Saksalainen arkkitehti Johann Carl Ludwig Engel loi Helsingin tunnetuimman symbolin Venäjän keisarin mieltymyksen mukaan sellaiseksi, miltä suuriruhtinaskunnan pääkaupungin kuului näyttää. Edustettuina ovat keskeiset mahdit: kirkko, senaatti, yliopisto ja esivaltaa kuvaava päävartio.

MAAMME-LAULUN SÄVEL Suomen kansallislaulun sävelsi saksalainen Friedrich Pacius. Hän toimi valtaosan elämästään musiikinopettajana Suomessa, mutta ei koskaan anonut maamme kansalaisuutta.

PAULIG Saksalainen Gustav Paulig Lyypekistä perusti oman yrityksen Helsinkiin vuonna 1876. Kahvin teollinen paahtaminen alkoi Suomessa, kun Gustav Paulig perusti Pohjoismaiden ensimmäisen kahvipaahtimon Helsingin Katajanokalle vuonna 1904.

SINEBRYCHOFF Venäläinen kruunun-talonpoika Pjotr Ivanovitch Sinebrjuhov tuli 1700-luvun lopulla Moskovan koillispuolesta Kymiin. Hän perusti kanttiinin Ruotsinsalmen linnoitukseen ja pani olutta. Siitä alkoi Pohjoismaiden vanhimman teollisesti toimivan panimon tarina.

STOCKMANN Saksalainen kauppias Georg Franz Stockmann Lyypekistä lunasti itselleen Helsingissä hoitamansa Stockmann-liikkeen vuonna 1862. Hän saapui alun perin Suomeen vuonna 1852 Nuutajarven lasitehtaan kirjanpitäjäksi ja kassanhoitajaksi.

Lähteet: Yhtiöiden kotisivut

Senaatintoria vartioi Aleksanteri II:n patsas.

Joni Rousku Helsingin matkailukeskus

ELOVENA-TYTTÖ OLIKIN BRUNETTI

Hiutalepaketin Elovena-tyttö on symbolina samaa sarjaa kuin *Kalevalan* Aino, **Edvard Iston** *Hyökkäys*-taulun Suomi-neito tai kahvia kaatava Paula-tyttö. Elovena näyttää kunnan maalaistytöltä, jonka päätä eivät kaiken maailman kotkotukset sekoita. Sellainen terve tyttö, jollaisia näkee vanhoissa Suomi-filmeissä.

Alun perin Elovena-tyttö oli kuitenkin ruskeaverikkö ja pukeutunut Karjalan punamustaan kansallispukuun. Tyttö syntyi vuonna 1925 Viipurissa. Nimensä alkuosan neito sai silloiselta valmistajaltaan Myllyosakeyhtiö Elolta ja loppuosan kauran latinankielisestä nimestä *Avena sativa*.

Blondiksi Elovena muuttui 1950-luvulla. Samalla hiuksetkin lyhenivät ja asu muuttui.

– Elovena-tytön puku on kooste useasta eri kansallispuvusta. Koko kansan tuotetta ei haluttu leimata yhden maakunnan edustajaksi, kertoo Elovena nykyisin valmistavan Raisio-yhtiön markkinointipäällikkö **Annika Suominen**.

Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlavuonna 1967 tyttö sai uudet kasvot, vaaleanruskeat ja kiharat hiukset sekä nauravan suun. 1980-luvulla silmät muuttuivat ruskeiksi ja hiukset suoristuvat ja vaalenivat.

Nyt Elovena katsoo tumman siniharmailla silmillään. Kansallispuvun vihreä liivi on vaihtunut tummaan, ja pakkauksen muitakin värejä on kirkastettu ja syvennetty. Mutta tytön taustalla on yhä viljapello ja kädessä sirppi sekä kauralyhde kuten 84 vuotta sitten. □

Ensimmäisestä brunetista Elovena-tytöstä on säilynyt vain taskupeilin taustan mainoskuva.

MEIKÄLÄISIÄ ERIKOISUUKSIA Eukonkantilpailut, kahvinjuonti ongelmanratkaisutapana, kolmikanta, kynnyksen huoneiden välissä, lenkkimakkaran rituaalinen syönti, mattolaiturit, Pohjois-Karjala-projekti, Prometheus-leirit, rintamamiestalot, sadutus, suopotkupallo, ulko-oven avautuminen ulospäin.